

Stadgar för Liberalerna

ANTAGNA VID LANDSMÖTET 2017

Avdelning I.

Partistadgar

§ 1. ÄNDAMÅL

Liberalernas uppgift är att samla personer med liberal samhällsåskådning till gemensamt arbete och uppträdande, genom upplysning väcka intresse för samhällsfrågor, främja en demokratisk utveckling samt verka för val av personer med liberal åskådning till politiska förtroendeuppdrag.

§ 2. MEDLEMSKAP

Var och en som omfattar en liberal samhällsåskådning har rätt till medlemskap i Liberalerna, om vederbörande inte är ansluten till annat politiskt parti eller annars särskilda skäl talar däremot. Inträde vinnns genom egen ansökan. Medlemskapet registreras i den lokala förening i vars område medlemmen är bosatt, om inte medlemmen själv begär att medlemskapet ska registreras i annan förening eller direkt i förbund eller riksorganisationen.

Bara den som erlagt fastställd avgift räknas som medlem. En person kan inte samtidigt vara medlem i mer än en lokal förening eller ett förbund. Den som inte uppnått nedre åldersgränsen för medlemskap i Liberala Ungdomsförbundet kan inte bli medlem i Liberalerna.

Riksorganisationen ansvarar för registrering av samtliga medlemmar och uppbörden av medlemsavgifter. Medlemsavgiftens storlek och nivåer fastställs av landsmöte eller partiråd, som också fastställer vilken del av avgiften som tillfaller riksorganisationen och vilken del som tillfaller berört förbund och berörd lokal förening.

När särskilda skäl föreligger kan medlem uteslutas ur partiet. Beslut om uteslutning fattas av styrelse för förbund eller partistyrelsen. Inför beslut om uteslutning ska den som berörs underrättas om skälen för förslaget och beredas möjlighet att yttra sig. Om uteslutning framstår som en alltför ingripande åtgärd kan medlem i stället meddelas en varning.

Om beslut fattats av förbund ska den uteslutne och partistyrelsen omedelbart underrättas. Den som vägrats inträde, eller uteslutits av förbund, kan inom sex veckor från beslutsdagen begära omprövning av beslutet hos partistyrelsen, som har det slutliga avgörandet. Fram till dess att partistyrelsen har avgjort överklagandet är personen utesluten.

§ 3. ORGANISATION

Liberalernas medlemmar är sammanslutna i föreningar på lokal nivå. Den medlem som så önskar kan ansluta sig direkt till förbund eller till riksorganisationen. De lokala föreningarna inom en eller flera riksdagsvalkretsar sammansluts i ett förbund. Förbund får inte omfatta del av riksdagsvalkrets.

Partistadgarna gäller för såväl riksorganisation som förbund och lokala föreningar. För förbund och lokala föreningar gäller därutöver grundstadgarna i avdelning II respektive III i stadgarna. För tilläggsstadgar och undantag från grundstadgarna gäller vad som föreskrivs i avdelning II § 11 respektive avdelning III § 9.

Partistyrelsen beslutar om etiska riktlinjer, vilka ska följas av Liberalernas kandidater, förtroendevalda och anställda. Dessa riktlinjer är intagna som bilaga till partistadgarna.

Riksorganisationen är mottagare av bidrag i form av statligt stöd som är avsett för Liberalernas riks-täckande verksamhet.

§ 4. CENTRALA ORGAN

Liberalernas centrala organ är:

1. Landsmötet
2. Partirådet
3. Partistyrelsen
4. Partiledningen

Liberalernas riksdagsledamöter bildar dessutom en särskild riksdagsgrupp med av gruppen fastställda stadgar. Till riksdagsgruppen ska partiets statsråd och Europaparlamentariker vara ständigt adjungerade.

§ 5. BESLUTFATTANDE

Omröstning sker öppet, utom vid val och fastställande av kandidatlista på landsmöte eller partiråd, där sluten omröstning genomförs om röstberättigad begär det. Som beslut gäller den mening som erhållit flest röster, om annat inte stadgas i särskild ordning. Röstning med fullmakt godtas inte.

Vid fastställande av kandidatlista samt val till uppdrag där endast en person kan väljas krävs absolut majoritet med mer än hälften av antalet röstande. Om ingen av de föreslagna fått absolut majoritet i första omgången sker förnyad omröstning mellan de två kandidater som fått flest röster. I denna andra omgång vinner den som fått flest röster.

§ 6. LANDSMÖTET

A. Sammansättning

Landsmötet, som är Liberalernas högsta organ, består av 178 ombud utsedda av förbunden, partistyrelsens ledamöter samt, som ombud för med Liberalerna samverkande organisationer, två ombud utsedda av Liberala kvinnor och tre ombud utsedda av Liberala Ungdomsförbundet, varav en ska tillhöra nätverket Liberala studenter.

Som ombud vid landsmötet kan endast medlem i Liberalerna tjänstgöra. Medlem kan tjänstgöra som ombud först efter det att tre månader gått sedan inträdet i Liberalerna.

B. Ombudsfordelning

Varje förbund är berättigat till en ombudsplats per riksdagsvalkrets i förbundet. Övriga ombudsplatser fördelas proportionellt enligt samma regler som gäller vid riksdagsval, på grundval av det antal medlemmar inom varje förbund för vilka stadgad avgift erlagts den 31 december året före landsmötet. Namn på ombud och ersättare för dessa ska meddelas riksorganisationen.

C. Ordinarie landsmöte

Ordinarie landsmöte ska hållas en gång vartannat år, udda årtal. Tid och plats fastställs av partistyrelsen. Om särskilda skäl föreligger kan dock partistyrelsen senarelägga landsmötet.

D. Extra landsmöte

Extra landsmöte hålls inom två månader efter beslut av partistyrelsen eller efter begäran från styrelserna för minst en tredjedel av förbunden. Tid och plats fastställs av partistyrelsen. Extra landsmöte får inte fatta beslut i annat ärende än vad som angivits i kallelsen.

E. Deltagande och beslut

Medlem i Liberalerna liksom revisorerna har rätt att närvara vid landsmötets överläggningar och där framställa förslag.

Rösträtt vid landsmöte tillkommer ombud eller för ombud tjänstgörande ersättare. Ombud eller ombudsersättare som ingår i den avgående partistyrelsen har dock inte rätt att delta i omröstning i fråga om ansvarsfrihet.

Landsmötet är beslutsmässigt när minst två tredjedelar av de röstberättigade är närvarande. Vid lika röstetal ska frågan avgöras genom lottnings, utom vid val eller fastställande av kandidatlista där frågan avgörs enligt vad som föreskrivs i § 5 andra stycket.

F. Kallelse och landsmöteshandlingar

Tid och plats för ordinarie landsmöte ska offentliggöras minst åtta månader före mötet. Kallelse och föredragningslista ska tillställas alla röstberättigade senast fem veckor före mötet. Partistyrelsens förslag, motioner, partistyrelsens yttranden över motionerna och verksamhetsberättelsen ska översändas till förbund och ombud senast fem veckor före landsmötet.

G. Ärenden

Vid ordinarie landsmöte ska följande ärenden förekomma:

1. Landsmötets öppnande
2. Fastställande av röstlängd
3. Val av ordförande, tre vice ordförande och förhandlingssekreterare för landsmötet
4. Val av protokollsjusterare och rösträknare
5. Fråga om landsmötet blivit behörigen utlyst
6. Fastställande av föredragningslista
7. Fastställande av förhandlingsordning
8. Tillsättande av utskott samt nominering och val till dessa
9. Verksamhetsberättelse inklusive rapport från riksdagsgruppen samt årsredovisning
10. Granskningsutskottets betänkande
11. Revisorernas berättelse
12. Fråga om ansvarsfrihet
13. Allmänpolitisk debatt
14. Partistyrelsens förslag
15. Motioner
16. Fastställande av medlemsavgift till Liberalerna och tid för vilken denna ska gälla
17. Nominering och val för tiden intill nästa ordinarie landsmöte av:
  - a) partiordförande
  - b) förste och andre vice ordförande

- c) 21 övriga ledamöter av partistyrelsen
- d) två revisorer, varav en auktoriserad, samt två ersättare för dessa
- e) ordförande och sex ledamöter i granskningsutskottet
- f) ordförande och sex ledamöter i valberedningen
- g) övriga eventuellt förekommande val

18. Under landsmötet väckta frågor som landsmötet beslutar behandla

19. Landsmötets avslutande

H. Förslag av partistyrelsen och motioner

Medlem, lokal förening och förbund har rätt att enskilt eller i förening lägga fram motion om ändringar i och tillägg till Liberalernas partiprogram och stadgar eller annan fråga som kan behandlas av landsmötet. Vidare kan partistyrelsen lägga fram förslag för landsmötet.

Partistyrelsen ska minst åtta månader före landsmötet meddela vid vilken tidpunkt motion senast ska vara partistyrelsen tillhanda. Partistyrelsen ska med eget yttrande överlämna motion till landsmötet. Ordinarie landsmöte kan besluta att efter beredning behandla förslag som väckts under pågående landsmöte.

I. Permanenta utskott

Granskningsutskottet och valberedningen är landsmötets permanenta utskott. De väljs av landsmötet och fungerar under tiden till nästa ordinarie landsmöte.

Granskning av partistyrelsens verksamhet sedan föregående landsmöte åligger granskningsutskottet, som lägger fram ett yttrande till grund för landsmötets behandling av riksorganisationens verksamhetsberättelse. Granskningen avser inte partiets politik.

Valberedningen har till uppgift att bereda vid landsmötet förekommande val enligt moment G punkt 15 a–e. Landsmötets ordförande och tre vice ordförande har till uppgift att bereda val av valberedning enligt moment G punkt 15 f.

J. Tillfälliga utskott

För beredning av motioner och förslag som inkommer till ordinarie landsmöte indelas landsmötets ombud i utskott. Utskottsindelning och fördelning av ärenden beslutas av landsmötet på förslag av partistyrelsen. Före behandlingen av partistyrelsens förslag och av motioner ajourneras landsmötet för utskottsförhandlingar.

K. Fyllnadsval

Om person som av landsmötet har valts till förtroendeuppdrag avgår före landsmöte har partistyrelsen rätt att, om så anses påkallat, utlysa fyllnadsval vid ett partiråd. Val av partiordförande ska dock alltid ske vid landsmöte.

§ 7. PARTIRÅDET

Partirådet fattar beslut i de frågor som hänskjuts dit av landsmötet eller partistyrelsen. Partirådet består av partistyrelsen och 65 ombud utsedda av förbunden samt två ombud för Liberala Ungdomsförbundet, varav ett ska tillhöra nätverket Liberala studenter, och ett ombud för Liberala kvinnor.

Varje förbund är berättigat till en ombudsplats per riksdagsvalkrets i förbundet. Övriga ombudsplatser fördelas proportionellt enligt samma regler som gäller vid riksdagsval, på grundval av det antal medlemmar inom varje förbund för vilka stadgad avgift erlagts den 31 december året före landsmötet. Namn på ombud och ersättare för dessa ska meddelas riksorganisationen.

Som ombud vid partirådet kan endast medlem i Liberalerna tjänstgöra. Medlem kan tjänstgöra som ombud först efter det att tre månader gått sedan inträdet i Liberalerna.

Partirådet är beslutsmässigt när minst två tredjedelar av de röstberättigade är närvarande. Vid lika röstetal ska frågan avgöras genom lottning, utom vid val och fastställande av kandidatlista där frågan avgörs enligt vad som föreskrivs i § 5 andra stycket.

Partirådet sammanträder minst en gång per år under de år landsmöte inte hålls samt i övrigt då partistyrelsen så beslutar. Tid och plats för partirådet fastställs av partistyrelsen och ska offentliggöras minst en månad före partirådet. Kallelse och uppgift om de ärenden som ska behandlas ska tillställas alla röstberättigade senast två veckor före partirådet.

I synnerliga fall kan partistyrelsen sammankalla partirådet utan att iaktta de tidsgränser för offentliggörande och kallelse som anges i föregående stycke. Även i sådant fall måste dock uppgift om de ärenden som ska behandlas tillställas alla röstberättigade före partirådet.

Vid partiråd ska följande ärenden förekomma:

1. Partirådets öppnande
2. Fastställande av röslängd
3. Val av ordförande, vice ordförande och förhandlingssekreterare för partirådet
4. Val av protokollsjusterare och rösträknare
5. Fråga om partirådet blivit behörigen utlysts
6. Fastställande av föredragningslista
7. Fastställande av förhandlingsordning
8. Partistyrelsens förslag
9. Eventuella ärenden som hänskjutits till partirådet av föregående landsmöte
10. Partirådets avslutande

§ 8. PARTISTYRELSEN

Partistyrelsen leder partiets verksamhet i enlighet med dessa stadgar och landsmötets beslut. Partistyrelsen består av partiordföranden, partiets förste och andre vice ordförande, 21 av landsmötet utsedda övriga ledamöter samt partisekreteraren. De samverkande organisationerna Liberala Ungdomsförbundet utser två representanter (varav en från nätverket Liberala studenter) och Liberala kvinnor en representant som ska adjungeras till partistyrelsen. Dessa adjungerade har yrkanderätt samt rätt att avge särskilt yttrande till protokollet.

Person som adjungeras till sammanträde med partistyrelsen ska vara medlem i Liberalerna och kan tjänstgöra först efter det att tre månader gått sedan inträdet i Liberalerna.

Det åligger partistyrelsen särskilt att, utöver vad som i övrigt nämns i dessa stadgar,

- ansvara för att landsmötets beslut verkställs
- utse partisekreterare
- utse partiledning bestående av partiordföranden samt ytterligare fem till sju ledamöter, bland vilka partisekreteraren och gruppledaren för riksdagsgruppen alltid ska ingå
- fastställa vilka nationella nätverk som ska finnas i partiet samt utse nätverkens ordförande
- besluta om etiska riktlinjer för kandidater, förtroendevalda och anställda samt utse ordförande och ledamöter i etikkommittén

Partistyrelsen är beslutsmässig när mer än hälften av ledamöterna är närvarande. Omröstning i partistyrelsen sker öppet. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst, utom vid val då lottning sker.

§ 9. PARTILEDNINGEN

Partiledningen har hand om partiets löpande angelägenheter och tjänstgör som partistyrelsens verkställande organ. Partiledningen sammanträder på kallelse av ordföranden.

Partiledningen är beslutsmässig då minst hälften av ledamöterna är närvarande. Omröstning i partiledningen sker öppet. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst, utom vid val då lottnings sker.

§ 10. NATIONELLA KANDIDATLISTOR

Inför nominering till val till Europaparlamentet bör provval genomföras. Medlem kan delta i provval först efter det att tre månader gått sedan inträdet i partiet. Partistyrelsen beslutar om regler och tidsplan för nomineringsarbetet. Beslut om kandidatlista inför val till Europaparlamentet ska fattas vid landsmöte eller partiråd.

Landsmöte eller partiråd äger rätt att fastställa riksvallista inför riksdagsval. Ärende om riksvallista ska beredas av partistyrelsen, som även beslutar om regler och tidsplan för nomineringsarbetet.

§ 11. REVISION OCH RÄKENSKAPER

Riksorganisationens räkenskaper avslutas per kalenderår och överlämnas tillsammans med partistyrelsens och partiledningens protokoll till revisorerna senast den 15 mars. Revisorerna ska överlämna sin berättelse till partistyrelsen och granskningsutskottet senast en månad före ordinarie landsmöte.

§ 12. STADGEÄNDRING

För ändring av dessa stadgar krävs antingen beslut med absolut majoritet med mer än hälften av de röstberättigade vid två på varandra följande landsmöten, varav minst ett ordinarie, eller med stöd av kvalificerad majoritet med minst två tredjedelar av de röstberättigade vid ett landsmöte.

Avdelning II.

Grundstadgar för förbund

§ 1. ÄNDAMÅL

Förbundets uppgift är att samla personer med liberal samhällsåskådning till gemensamt arbete och uppträdande, att genom upplysning väcka intresse för samhällsfrågor, att främja en demokratisk utveckling samt att verka för val av personer med liberal åskådning till politiska uppdrag.

Utöver dessa grundstadgar gäller för förbund även partistadgarna i tillämpliga delar.

§ 2. SAMMANSÄTTNING

Förbundet består av de lokala föreningar av Liberalerna som finns inom förbundets verksamhetsområde samt enskilda direkt till förbundet anslutna medlemmar. Lokal förening ska omfatta en kommun eller del därav.

En nybildad förening måste anta grundstadgarna för lokal förening och godkännas av förbundets styrelse för att kunna börja verka som lokal förening i Liberalerna. Om det i kommunen redan finns lokal förening krävs dessutom godkännande av denna eller dessa.

§ 3. CENTRALA ORGAN

Förbundets centrala organ är förbundsmötet, förbundsstyrelsen och förbundsstyrelsens arbetsutskott. Dessutom bildar Liberalernas landstingsledamöter för varje landstingsområde en landstingsgrupp med av gruppen bestämda organ.

§ 4. FÖRBUNDSMÖTET

Förbundsmötet, som är förbundets högsta organ, består av ombud för de lokala föreningarna, förbundsstyrelsen samt två ombud vardera för de samverkande organisationerna Liberala Ungdomsförbundet och Liberala Kvinnor på länsnivå. Varje lokal förening ska utse ett ombud för varje påbörjat tiotal medlemmar för vilka stadgeenliga avgifter erlagts den 31 december föregående år. Som ombud vid förbundsmötet kan endast medlem i Liberalerna tjänstgöra. Medlem kan tjänstgöra som ombud först efter det att tre månader gått sedan inträdet i den förening medlemmen är ombud för.

Medlemmarna i lokala föreningar inom förbundet, till förbundet direktanslutna medlemmar, förbundets revisorer och ledamöterna av partistyrelsen har rätt att delta i förbundsmötets överläggningar och där framställa förslag.

Rösträtt vid förbundsmöte har ombud eller för ombud tjänstgörande ersättare. Ombud eller ombudersättare som ingår i den avgående förbundsstyrelsen har dock inte rätt att delta i omröstning i fråga om ansvarsfrihet.

Förbundsmötet sammankallas till årsmöte varje år före april månads utgång på tid och plats som bestäms av förbundsstyrelsen. Utöver årsmöte hålls förbundsmöte inom en månad efter begäran från styrelserna för minst en tredjedel av de lokala föreningarna, eller efter beslut av förbundsstyrelsen. Tid och plats fastställs av förbundsstyrelsen. Tid och plats för årsmöte ska offentliggöras och samtidigt meddelas lokala föreningar och Liberalernas riksorganisation senast åtta veckor före mötet. För annat förbundsmöte ska tid och plats offentliggöras och samtidigt meddelas ombuden och riksorganisationen senast en vecka före mötet. Förbundsmöte som inte är årsmöte får inte fatta beslut i annat ärende än som angivits i kallelsen.

Motioner till årsmötet ska, för att upptas till behandling, ha inkommit till förbundet senast sex veckor före mötet. Förslag till föredragningslista, förbundsstyrelsens övriga förslag, motioner, förbundsstyrelsens yttranden över motionerna och verksamhetsberättelsen ska översändas till de lokala föreningarna och alla röstberättigade senast två veckor före årsmötet.

Förbundsmötet är behörigt att fatta beslut om nedläggning av lokal förening inom förbundet om denna förening under längre tid saknat verksamhet. Sådant beslut ska fattas med stöd av kvalificerad majoritet med minst två tredjedelar av de närvarande ombuden.

Vid årsmöte ska följande ärenden förekomma:

1. Årsmötets öppnande
2. Fastställande av röstlängd
3. Val av ordförande, vice ordförande och sekreterare för mötet
4. Val av två protokolljusterare och rösträknare
5. Fråga om mötet behörigen utlysts
6. Fastställande av föredragningslista
7. Förbundsstyrelsens verksamhetsberättelse samt rapport från landstingsgruppen
8. Bokslut och revisionsberättelse
9. Fråga om ansvarsfrihet
10. Motioner och av förbundsstyrelsen framställda förslag
11. Fastställande av antal vice förbundsordförande, övriga ordinarie ledamöter och ersättare i förbundsstyrelsen samt fastställande av antal ledamöter i valberedningen
12. Nominering och val för tiden intill nästa årsmöte av:
  - a) förbundsordförande
  - b) vice förbundsordförande
  - c) övriga ordinarie ledamöter av förbundsstyrelsen
  - d) eventuella ersättare i förbundsstyrelsen
  - e) revisorer och ersättare för dessa
  - f) ombud och ersättare till Liberalernas landsmöte
  - g) ombud och ersättare till Liberalernas partiråd
  - h) ordförande och övriga ledamöter i valberedningen
  - i) övriga eventuellt förekommande val
13. Frågor från medlemmarna till förbundsstyrelsens ledamöter samt Liberalernas riksdagsledamöter och landstingsledamöter
14. Årsmötets avslutande

§ 5. FÖRBUNDSSTYRELSEN

Förbundsstyrelsen leder förbundets verksamhet i enlighet med dessa stadgar och förbundsmötets beslut. Förbundsstyrelsen består av förbundets ordförande och vice ordförande samt de övriga ordinarie ledamöter och ersättare som förbundsmötet utsett. Antalet röstberättigade ledamöter i förbundsstyrelsen ska vara udda.

De samverkande organisationerna Liberala Ungdomsförbundet och Liberala Kvinnor på länsnivå utser vardera en representant som ska adjungeras till förbundsstyrelsen. Sådant adjungerad ska vara medlem av Liberalerna.

Förbundsstyrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden. Sammanträde sker efter ordförandens beslut eller då minst en tredjedel av de ordinarie ledamöterna begär det. Förbundsstyrelsen är beslutsmässig när antalet närvarande styrelsemedlemmar är mer än hälften av antalet ordinarie ledamöter.

Det åligger förbundsstyrelsen särskilt att

- ansvara för att förbundsmötets beslut verkställs
- sammankalla förbundsmöte
- inom sig utse kassör
- upprätthålla kontakten mellan de lokala föreningarna, förbund och riksorganisation
- till årsmötet lägga fram verksamhetsberättelse och bokslut
- vidta åtgärder för medlemsvärvning och medlemsvård
- vidta åtgärder för Liberalernas deltagande i riksdagsval inom förbundets område samt genomföra regionalt valarbete inför landstings-, riksdags- och Europaparlamentsval samt folkomröstningar
- inför landstingsval se till att nomineringar och övriga valförberedelser äger rum
- inför kommunfullmäktigeval bistå de lokala föreningarna med planering och service

§ 6. ARBETSUTSKOTTET

Förbundsstyrelsen har möjlighet att inom sig utse ett arbetsutskott för att ansvara för förbundets löpande angelägenheter och tjänstgöra som förbundsstyrelsens verkställande organ. Om arbetsutskott utses ska förbundsstyrelsen även utse dess ordförande. Utskottet sammanträder på kallelse av ordföranden och är beslutsmässigt när minst hälften av ledamöterna är närvarande.

§ 7. EKONOMI OCH REVISION

Förbundets räkenskaper avslutas per kalenderår och överlämnas tillsammans med förbundsstyrelsens och arbetsutskottets protokoll till revisionerna senast fyra veckor före årsmötet. Revisorerna ska överlämna sin berättelse till förbundsstyrelsen senast två veckor före årsmötet. Förbundets bokslut insänds snarast efter årsmötet till Liberalernas riksorganisation.

Förbundet är betalningsmottagare av offentligt partistöd som är avsett för Liberalernas regionala verksamhet i det område som förbundet omfattar.

§ 8. BESLUTSFATTANDE

Omröstning sker alltid öppet, utom vid val och fastställande av kandidatlista då slutna omröstning sker om så begärs. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst utom vid val och fastställande av kandidatlista, då lottning sker. Röstning med fullmakt godtas inte.

Vid val till uppdrag och beslut om nomineringar där endast en person kan utses krävs absolut majoritet med mer än hälften av antalet röstande. Om i första omgången ingen av de föreslagna fått absolut majoritet sker förnyad omröstning mellan de två kandidater som fått flest röster. I denna andra omgång vinner den som fått flest röster.

§ 9. NOMINERINGAR

Inför nominering till landstingsval och ordinarie riksdagsval bör provval genomföras. Medlem kan rösta i provval först efter det att tre månader gått sedan medlemmen anslöt sig till partiet inom berört valkretsområde. Medlem som tillhört partiet i minst tre månader och som därefter bytt valkretsområde är efter egen anmälan berättigad att under tremånadersperioden efter byte av valkretsområde rösta i provval i det valkretsområde som medlemmen tidigare tillhörde.

Förbundsmötet ska fastställa regler och tidsplan för nomineringsarbetet inför landstingsval och riksdagsval. Inför riksdagsval ska förbundsmötet även utse nomineringskommitté. Beslut om kandidater vid riksdagsval fattas av förbundsmöte.

Beslut om kandidater vid landstingsval ska, för landstingsvalkrets som utgörs av en enda kommun, fattas av ett medlemsmöte i lokal förening eller kommunförening. Medlem har rösträtt först efter det att tre månader gått sedan inträdet i föreningen.

För övriga landstingsvalkretsar fattas beslut av ett nomineringsmöte bestående av förbundsmötesombuden för de inom landstingsvalkretsen ingående lokala föreningarna. Av § 4 framgår att endast medlem i Liberalerna kan tjänstgöra som ombud.

Inför varje mandatperiod beslutar förbundsmötet om nomineringar till landstinget och övriga offentliga uppdrag på länsnivå.

§ 10. TILLÄGGSSTADGAR OCH UNDANTAG FRÅN GRUNDSTADGARNA

Förbund kan som komplettering till grundstadgarna anta tilläggsstadgar. Dessa tilläggsstadgar får dock inte stå i strid med eller upphäva innehållet i partistadgar eller grundstadgar.

För beslut om tilläggsstadgar krävs antingen beslut med absolut majoritet med mer än hälften av de röstberättigade vid två på varandra följande förbundsmöten, varav minst ett ska vara årsmöte, eller beslut med stöd av kvalificerad majoritet med minst två tredjedelar av de röstberättigade vid ett årsmöte.

Vid särskilda skäl kan förbund beviljas undantag från grundstadgarna av partistyrelsen. Ansökan om undantag beslutas enligt samma ordning som gäller för tilläggsstadgar.

Tilläggsstadgar och undantag från grundstadgar måste godkännas av partistyrelsen för att äga giltighet.

Slutligt fastställda tilläggsstadgar och undantag från grundstadgar ska inlämnas till riksorganisationen.

§ 11. SAMMANSLAGNING, DELNING ELLER AVVECKLING

Beslut om förbundets sammanslagning, delning eller avveckling fattas med stöd av kvalificerad majoritet med minst två tredjedelar av de röstberättigade vid två på varandra följande förbundsmöten, varav minst ett ska vara årsmöte, samt godkännande av partistyrelsen.

Vid sammanslagning av flera förbund tillfaller tillgångarna och handlingarna det nybildade förbundet.

Vid delning av förbundet fördelas förbundets tillgångar och handlingar mellan de nybildade förbunden genom beslut av partistyrelsen.

Vid avveckling överlämnas förbundets tillgångar och handlingar till riksorganisationen. De ekonomiska tillgångarna ska förvaltas av riksorganisationen i avvaktan på bildande av nytt förbund i samma område.

Avdelning III.

Grundstadgar för lokal förening

§ 1. ÄNDAMÅL

Den lokala föreningens uppgift är att samla personer med liberal samhällsåskådning till gemensamt arbete och uppträdande, att genom upplysning väcka intresse för samhällsfrågor, att främja en demokratisk utveckling samt att verka för val av personer med liberal samhällsåskådning till politiska förtroendeuppdrag.

Föreningen ska dessutom besluta om

- användning av kommunalt partistöd
- provval och fastställande av kandidater inför kommunfullmäktigeval
- nominering av personer till offentliga uppdrag på kommunal nivå

Den lokala föreningens verksamhetsområde är en kommun. Om det i en kommun finns fler än en lokal förening ska dessa tillhöra en kommunförening med särskilda stadgar. Dessa stadgar ska vara godkända av förbundsstyrelsen och partistylelsen för att äga giltighet. De i andra stycket nämnda besluten ska i sådana fall avgöras av kommunföreningen.

Om de lokala förhållandena gör detta nödvändigt kan en lokal förening, efter ansökan av förbundsstyrelsen och godkännande av partistylelsen, omfatta mer än en kommun. Fastställande av kandidater i kommunfullmäktigeval samt nomineringar till uppdrag på kommunal nivå ska i sådana fall avgöras av de av föreningens medlemmar som är folkbokförda i respektive kommun.

Utöver dessa grundstadgar gäller för lokal förening även partistadgarna i tillämpliga delar.

§ 2. SAMMANSÄTTNING

Föreningen består av Liberalernas medlemmar inom föreningens område, vilka inte är medlemmar i någon annan lokal förening eller direktanslutna till förbund eller riksorganisationen, samt därutöver de medlemmar i Liberalerna utanför föreningens område vilka genom egen ansökan vunnit inträde i föreningen.

§ 3. MEDLEMSMÖTE

Föreningens högsta organ är medlemsmötet. Varje år hålls minst två medlemsmöten, varav ett årsmöte. Möte som inte är årsmöte får inte fatta beslut i annat ärende än som angivits i kallelsen.

Rösträtt vid medlemsmöte tillkommer varje medlem som tillhört avdelningen i minst tre månader. Medlem som ingår i den avgående styrelsen har dock inte rätt att delta i omröstning i fråga om ansvarsfrihet.

Årsmötet ska hållas senast under februari månad. Tid för årsmötet ska meddelas samtliga medlemmar senast fyra veckor före mötet. Kallelse till årsmötet ska sändas ut till samtliga medlemmar senast två veckor före mötet.

Motioner till årsmötet ska, för att kunna upptas till behandling, ha kommit in till styrelsen tre veckor före årsmötet. Verksamhetsberättelse, inkomna motioner och styrelsens yttrande över dem samt övriga förslag från styrelsen ska sändas ut till medlemmarna senast en vecka före mötet.

Vid årsmöte ska följande ärenden förekomma:

1. Årsmötets öppnande
2. Fastställande av röstlängd
3. Val av ordförande, sekreterare och protokollsjusterare för årsmötet
4. Fråga om mötet behörigen utlysts
5. Fastställande av föredragningslista
6. Styrelsens verksamhetsberättelse samt rapport från kommunfullmäktigegruppen
7. Bokslut och revisionsberättelse
8. Fråga om ansvarsfrihet
9. Motioner och förslag från styrelsen
10. Fastställande av antal vice ordförande, övriga ordinarie ledamöter och ersättare i styrelsen
11. Nominering och val intill tiden för nästa ordinarie årsmöte av:
  - a) ordförande
  - b) eventuella vice ordförande
  - c) övriga ordinarie ledamöter i styrelsen
  - d) eventuella ersättare i styrelsen
  - e) en eller flera revisorer och revisorsersättare
  - f) ombud och ersättare till förbundsmötet
  - g) ordförande och ledamöter i valberedningen
  - h) övriga eventuellt förekommande val
12. Frågor från medlemmarna till styrelsen och till innehavare av offentliga uppdrag
13. Årsmötets avslutande

Utöver årsmöte hålls medlemsmöte inom en månad efter begäran från antingen 25 medlemmar eller en tiondel av medlemmarna (dock minst fem medlemmar) eller efter beslut av styrelsen. Tid och plats fastställs av styrelsen och ska meddelas samtliga medlemmar senast en vecka före mötet.

§ 4. STYRELSEN

Styrelsen leder föreningens verksamhet i enlighet med dessa stadgar och medlemsmötets beslut. Styrelsen består av föreningens ordförande och de övriga ledamöter och eventuella ersättare som föreningsmötet utsett. Antalet röstberättigade ledamöter i styrelsen ska vara udda.

Styrelsen utser inom sig sekreterare och kassör, om inte dessa uppdrag väljs på årsmötet. Styrelsen kan till sig adjungera representanter för de samverkande organisationerna Liberala Ungdomsförbundet och Liberala Kvinnor på lokal nivå.

Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden. Sammanträde sker efter ordförandens beslut eller när minst två ordinarie ledamöter begär det. Styrelsen är beslutsmässig när antalet närvarande styrelsemedlemmar är mer än hälften av antalet ordinarie ledamöter.

Det åligger styrelsen särskilt att:

- ansvara för att medlemsmötets beslut verkställs
- sammankalla medlemsmöte
- till årsmötet presentera verksamhetsberättelse och kassarapport
- vidta åtgärder för medlemsvärvning och medlemsvård
- vidta åtgärder för Liberalernas deltagande i kommunfullmäktigeval inom föreningens område och se till att lokalt valarbete utförs vid landstings-, riksdags- och Europaparlamentsval samt folkomröstningar
- snarast till förbundet anmäla inom föreningen förrättade val samt även i övrigt hålla kontakt med förbundet
- hålla medlemmarna orienterade om partiets verksamhet och de politiska händelserna inom föreningens område
- vidta åtgärder för att trygga föreningens ekonomi

Styrelsen har möjlighet att inom sig utse ett arbetsutskott för att ansvara för föreningens löpande angelägenheter och tjänstgöra som styrelsens verkställande organ. Om arbetsutskott utses ska styrelsen även utse dess ordförande. Utskottet sammanträder på kallelse av ordföranden och är beslutsmässigt när minst hälften av ledamöterna är närvarande..

§ 5. EKONOMI OCH REVISION

Föreningens tillgångar förvaltas av styrelsen. Räkenskaperna avslutas per kalenderår genom ett årsbokslut som tillsammans med protokoll överlämnas till revisorerna senast två veckor före årsmötet. Revisionsberättelse lämnas till styrelsen senast en vecka före årsmötet. Kopia av föreningens bokslut ska snarast möjligt efter årsmötet sändas till förbundet.

Föreningen är betalningsmottagare av offentligt partistöd som är avsett för Liberalernas lokala verksamhet i den kommun som föreningen omfattar. Om det i kommunen finns mer än en lokal förening är dock kommunföreningen mottagare.

§ 6. BESLUTFATTANDE

Omröstning sker öppet, utom vid nomineringar och val då slutna omröstning genomförs om så begärs. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst utom vid val, då lottning sker. Röstning med fullmakt godtas inte.

Vid val till uppdrag och beslut om nomineringar där endast en person kan utses krävs absolut majoritet med mer än hälften av antalet röstande. Om i första omgången ingen av de föreslagna fått absolut majoritet sker förnyad omröstning mellan de två kandidater som fått flest röster. I denna andra omgång vinner den som fått flest röster.

§ 7. NOMINERINGAR

Inför nominering till ordinarie val bör provval genomföras. Medlem kan rösta i provval först efter det att tre månader gått sedan inträdet i berörd avdelning. Medlem som tillhört partiet i minst tre månader och som därefter bytt lokal förening är efter egen anmälan berättigad att under tremånadersperioden efter byte av förening rösta i provval i den förening som medlemmen tidigare tillhörde.

Medlemsmötet ska fastställa regler och tidsplan för nomineringsarbetet inför kommunfullmäktigeval. Beslut om kandidater vid kommunfullmäktigeval fattas av medlemsmötet.

Inför varje mandatperiod beslutar medlemsmötet om nomineringar till offentliga uppdrag på kommunal nivå. Av § 3 framgår att medlem har rösträtt vid medlemsmöte först efter det att tre månader gått sedan inträdet i avdelningen.

Medlemsmötet beslutar även om fyllnadval och andra nomineringar och val under pågående mandatperiod, om inte särskilt beslut fattas om att delegera dessa ärenden till fullmäktigegruppen eller styrelsen. Beslut om delegering gäller endast för återstoden av mandatperiod.

§ 8. TILLÄGGSSTADGAR OCH UNDANTAG FRÅN GRUNDSTADGARNA

Lokal förening kan som komplettering till grundstadgarna anta tilläggsstadgar. Dessa tilläggsstadgar får dock inte stå i strid med eller upphäva innehållet i partistadgar eller grundstadgar.

För beslut om tilläggsstadgar krävs antingen beslut med absolut majoritet med mer än hälften av de röstberättigade vid två på varandra följande medlemsmöten, varav minst ett ska vara årsmöte, eller beslut med stöd av kvalificerad majoritet med minst två tredjedelar av de röstberättigade vid ett årsmöte.

Vid särskilda skäl kan lokal förening beviljas undantag från grundstadgarna av förbundsstyrelsen. Ansökan om undantag beslutas enligt samma ordning som gäller för tilläggsstadgar.

Tilläggsstadgar och undantag från grundstadgar måste godkännas av förbundsstyrelsen för att äga giltighet. Förbundsstyrelsen ska dessförinnan ha remitterat ärendet till riksorganisationen för synpunkter.

Slutligt fastställda tilläggsstadgar och undantag från grundstadgar ska inlämnas till förbundet samt till riksorganisationen.

§ 9. SAMMANSLAGNING, DELNING ELLER AVVECKLING

Beslut om föreningens sammanslagning, delning eller avveckling fattas med stöd av kvalificerad majoritet med minst två tredjedelar av de närvarande medlemmarna vid två på varandra följande medlemsmöten, varav minst ett ska vara årsmöte. För avveckling av lokal förening krävs därutöver godkännande av förbundsstyrelsen.

Om en förening under längre tid saknat verksamhet kan beslut om föreningens avveckling också fattas av förbundets förbundsstämma med stöd av kvalificerad majoritet med minst två tredjedelar av de närvarande ombuden.

Vid sammanslagning av flera föreningar tillfaller tillgångarna och handlingarna den nybildade föreningen.

Vid delning av föreningen fördelas tillgångarna och handlingarna mellan de nybildade föreningarna efter beslut av förbundets styrelse.

Vid avveckling överlämnas föreningens tillgångar och handlingar till återstående lokal förening i kommunen. Om det återstår flera lokala föreningar i kommunen fattar förbundets styrelse beslut om hur den avvecklade föreningens tillgångar och handlingar ska fördelas mellan dessa föreningar. Om det inte återstår någon lokal förening i kommunen ska tillgångarna och handlingarna förvaltas av förbundet tills en ny lokal förening bildas i kommunen. Förbundet har i sådant fall befogenhet att använda tillgångarna för aktiviteter i kommunen syftande till att stärka Liberalernas ställning i den kommunala demokratin.

IKRAFTTRÄDANDE

Avdelning I i dessa stadgar träder i kraft den 1 januari 2018. Avdelning II och III träder i kraft den 1 januari 2019.

ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER

Om ansökan om undantag från grundstadgarna avser att behålla lydelsen i tidigare gällande stadgar kan ansökan enligt avdelning II § 11 stycke 3 även beslutas av förbundsstyrelse och ansökan enligt avdelning III § 9 stycke 3 även beslutas av styrelse för lokal förening. Sådant ansökan ska göras senast den 31 december 2018.

Etiska riktlinjer för Liberalernas kandidater, förtroendevalda och anställda

Antagna av Liberalernas partistyrelse den 5 december 2005

Senast reviderade av partistyrelsen den 31 augusti 2013

En levande demokrati förutsätter att politiken och de förtroendevalda granskas. Liberalerna välkomnar en sådan granskning och är alltid beredd på att den kan ske. Att företräda Liberalerna innebär därmed ett ansvar mot partiet och mot väljarna. För att rätt kunna ta detta ansvar ska Liberalernas kandidater och förtroendevalda samt i tillämpliga delar Liberalernas personal på alla nivåer följa partiets etiska riktlinjer. Riktlinjerna ska ses som en vägledning vid etiska, moraliska och praktiska avgöranden.

”Liberalernas uppgift är att samla personer med liberal samhällsåskådning till gemensamt arbete och uppträdande, genom upplysning väcka intresse för samhällsfrågor, främja en demokratisk utveckling samt verka för val av personer med liberal åskådning till politiska förtroendeuppdrag. ... Partistyrelsen beslutar om etiska riktlinjer, vilka ska följas av Liberalernas kandidater, förtroendevalda och anställda.” (Ur Liberalernas partistadgar.)

1. Att företräda Liberalerna

Liberalernas företrädare ska följa partiets stadgar och ställa sig bakom den liberala samhällsåskådningen sådan den uttrycks i inledningen till Liberalernas partiprogram. Alla partiets företrädare har ett ansvar att vårda och utveckla de värden – vari ingår grundläggande mänskliga värderingar – som förknippas med Liberalerna. Det gäller att handla med detta som utgångspunkt, föregå med gott exempel och vara medveten om att allt man gör och säger ska tåla offentlig granskning.

Den som är kandidat, förtroendevald eller anställd ska vara beredd på att ses som representant för Liberalerna i alla sammanhang. Allmänheten har rätt att ställa höga krav på hur företrädare för partiet agerar, och den som får förmånen att agera i Liberalernas namn ger också partiet ett betydande inflytande över det egna agerandet. Den som väljs att representera Liberalerna har även att förvalta väljarnas förtroende och leva upp till de löften partiet gett. Den som lämnar Liberalerna ska som en konsekvens av detta även lämna de uppdrag som personen innehar som företrädare för partiet.

2. Ansvar och integritet

Att hantera offentliga medel kräver stor aktsamhet. Det får aldrig misstänkas att företrädare för

Liberalerna agerar för sin egen vinnings skull.

Liberalernas företrädare ska agera så att ingen misstanke uppstår om att det politiska handlandet skulle påverkas av ovidkommande hänsyn. Förtroendevald lika väl som kandidat och anställd ska därför vara medveten om risken för jäv i förhållande till släktingar, vänner, affärskontakter med flera. Särskild uppmärksamhet ska gälla i fråga om gåvor eller andra förmåner. Likaså har partiets företrädare ett ansvar att redovisa eventuella externa uppdrag eller andra lojalitetsband som kan vara av betydelse i det politiska arbetet.

Den kandidat som tar emot bidrag för sin personvalskampanj från privatpersoner, företag, organisationer eller dylikt måste vara medveten om risken för att hamna i ett icke önskvärt beroende till bidragsgivaren. Kandidat får inte ta emot större bidrag än 10 000 kronor från en och samma juridiska person. Det står dock varje kandidat fritt att använda egna medel i valrörelsen och att ta emot bidrag från fysiska personer.

Kandidaten ska skriftligen kunna redovisa inkomster och utgifter för sin personvalskampanj. Även indirekt stöd, såsom stödannonsering eller personella resurser, ska så långt möjligt redovisas.

Kandidaten ansvarar själv för denna redovisning. Kandidaten uppmanas att på förfrågan lämna sin redovisning till media.

Beträffande ekonomiskt stöd från juridiska personer (t.ex. företag och föreningar) ska kandidaten redovisa bidragsgivarnas namn samt det belopp som erhållits från respektive bidragsgivare. Detta gäller även bidrag från Liberalerna eller dess närstående organisationer. När det gäller stöd från enskilda personer ska det totala beloppet samt antalet bidragsgivare redovisas. Kandidat är även skyldig att redovisa namnet på fysisk person som under ett år gett mer än 20 000 kronor i bidrag.

3. Opinionsbildning och kampanj

Ärlighet, öppenhet och tillgänglighet ska vara grunden för Liberalernas kommunikation. Såsom vi själva vill bli behandlade, så ska också våra politiska konkurrenter och motståndare behandlas av oss. Genom vårt sätt att bedriva opinionsbildning och kampanj ska vi ge vårt bidrag till ett debattklimat där åsikter kan brytas mot varandra och där partiernas agerande kan granskas.

Det innebär att Liberalernas företrädare ska

- uppträda ansvarsfullt i alla medier
- respektera journalisters rätt till oberoende granskning och aldrig efterforska journalisters källor för information
- respektera den enskildes rätt att avstå från att motta politisk information

Det innebär också att Liberalernas företrädare aldrig ska

- sprida lögnen om andra personer eller partier
- utföra handlingar som kränker andra personers integritet
- uppträda anonymt eller utge sig för att vara en annan person än den man är
- använda kampanjmetoder som hindrar andra partier eller organisationer att föra ut sina budskap

Alla personuppgifter som hanteras i Liberalernas register är konfidentiella och betraktas som känsliga personuppgifter i personuppgiftslagens mening. Systemet får endast användas av riksorganisationen, länsförbund och lokala föreningar. Den som i egenskap av anställd, förtroendevald eller funktionär har godkänts som personuppgiftsbiträde och därmed givits tillgång till kontaktsystemet får endast använda det för sådant som är direkt kopplat till uppdraget, och inte för privat kampanjverksamhet, opinionsbildning eller reklam.

4. När etikfrågor uppstår

Om kandidat eller förtroendevald hamnat i politiskt eller moraliskt trångmål har denne en skyldighet att informera Liberalernas ledning. Den som är misstänkt för brott eller riskerar att hamna i motsvarande situation är skyldig att informera Liberalernas ledning. Detsamma gäller den som är part i ett tvistemål som kan komma att få offentlig uppmärksamhet. Kandidater och förtroendevalda informerar ledningen i sitt länsförbund, som har att bedöma om informationen ska vidarebefordras. Kandidater och förtroendevalda på riksdags- eller Europainivå informerar även partisekreteraren.

Den som är delgiven misstanke om eller åtalad för brott som inte är att anse som ringa bör ta ledigt från sitt förtroendeuppdrag. En kandidat eller förtroendevald som blir fälld för sådant brott bör lämna sin kandidatur samt i förekommande fall sitt förtroendeuppdrag.

I Liberalerna finns en etikkommitté, som ska arbeta förebyggande och har ansvaret att initiera och övervaka Liberalernas etikarbete samt vid behov föreslå förändringar av de etiska riktlinjerna.

Kandidater, förtroendevalda och anställda kan vända sig till etikkommittén för att få råd om tolkningen och tillämpningen av riktlinjer.

I varje länsförbund ska därutöver finnas en särskild etikansvarig. Riksorganisationen har till uppgift att informera de etikansvariga och organisera utbildningar i etikfrågor.

Vid en eventuell tvist i etiska frågor mellan en kandidat eller förtroendevald och partiets ledning på respektive nivå bör råd inhämtas från länsförbundets etikansvariga eller etikkommittén.

5. Kandidatkontrakt

Inför nomineringar till allmänna val ska riksorganisationen, länsförbund eller lokal förening inhämta kandidatens skriftliga bekräftelse på att han eller hon tagit del av dessa etiska riktlinjer och avser att följa dem. I synnerliga fall kan även lokala tillägg göras till ett sådant s.k. kandidatkontrakt.

www.liberalerna.se

info@liberalerna.se

[@liberalerna.se](#)

Presstjänsten: 070-854 90 20 (ej SMS)